

DOS ASSAJOS SOBRE MIQUEL COLL I ALENTORN I MIQUEL BATLLORI

Historiografia i catalanitat

ANTONI SIMON I TARRÉS

Les figures dels historiadors M. Coll i Alentorn i M. Batllori han estat recuperades en dos llibres diferents per A. Balcells i A. Alcoberro, respectivament

La publicació dels llibres d'Albert Balcells, *Miquel Coll i Alentorn. Historiografia i democràcia (1904-1990)* (Proa), i d'Agustí Alcoberro, *Miquel Batllori. L'obra fecunda i original d'un historiador de la cultura i de l'Església a Catalunya, Europa i Hispanoamèrica* (Fundació Catalana per a la Recerca), suposa un pas més en el necessari recobriment de les figures cabdals de la historiografia catalana del segle XX, continuant així el camí obert per les monografies d'Enric Pujol sobre Ferran Soldevila, de Josep M. Muñoz Lloret sobre Jaume Vicens Vives i de Francesc Vilanova sobre Ramon d'Abadal.

Albert Balcells en una obra extraordinàriament rica en informació biogràfica –que explota convenientment el fons documental personal i familiar a què ha tingut accés–, ens perfila un jove Coll i Alentorn que, tot i la seva formació professional d'enginyer tèxtil, va apassionar-se ben aviat pels estudis històrics, publicant als 21 anys les seves primeres recerques sobre les prosificacions de la *Crònica de Muntaner* a la *Revista de Catalunya*. De la mà de Ferran Sol-

Miquel Coll i Alentorn

devila i de Jordi Rubió i Balaguer, Coll i Alentorn afermà, en aquells anys de joventut, la seva vocació i formació d'historiador, que ja no dexaria. Aquesta dedicació a la recerca històrica es complementà amb una activitat política igualment intensa i constant, primer a Palestra i al Partit Catalanista Republicà i, des del juny de 1932, a Unió Democràtica de Catalunya; dilatada trajectòria política que culminà en l'actual etapa democràtica en ocupar, com és sabut, els càrrecs de conseller adjunt de la Presidència de la Generalitat i president del Parlament de Catalunya. Cal remarcar que el llibre d'Albert Balcells realitza aportacions substancials per al coneixement de la vida política d'Unió Democràtica de Catalunya en els anys de clandestinitat de la postguerra, car la documentació personal del qui va ser un dels principals dirigents del partit ajuda a suplir la lògica escassetat d'altres fonts en un període caracte-

ritzat per la persecució franquista i per la precarietat de les organitzacions polítiques clandestines.

Albert Balcells ens presenta un Coll i Alentorn fidel, per damunt de tot, als seus ideals de catalanitat, de defensa dels valors cristians i de llibertat, i que ja en els anys d'abjecció de la immediata postguerra va tenir un paper fonamental en la creació i reconstrucció de les institucions de la resistència cultural catalana: els Estudis Universitaris Catalans, l'Institut d'Estudis Catalans, els Amics de la Poesia, etcètera. Així mateix, al costat de les seves recerques i publicacions sobre la història de Catalunya –especialment rellevants en una parcel·la tan poc conreada com la història de la historiografia–, destaca el mestratge de Coll i Alentorn com a professor d'història de Catalunya al llarg de gairebé mig segle: des de les sessions dels anys quaranta i cinquanta impartides en domicilis particulars, al Cercle Sardanístic i als

Miquel Batllori

Amics de la Unesco, fins a la seva docència posterior a la Universitat de Barcelona, a l'Òmnium Cultural i a l'Escola de Biblioconomia.

SOBRE EL PARE BATLLORI

El llibre d'Agustí Alcoberro sobre el pare Miquel Batllori constitueix una obra panoràmica i sintètica que vol posar a l'abast d'un públic ampli el coneixement de la personalitat i de les aportacions intel·lectuals del qui és l'historiador per excel·lència de la cultura catalana medieval i moderna. Si bé el llibre d'Alcoberro no és, ni ho pretén ser, la *biografia definitiva* sobre el Batllori, la densitat i precisió informativa del text fa del llibre una magnífica eina per introduir-se en el vastíssim mar de la rica i variada producció científica del pare Batllori.

Pertanyent a la mateixa generació noucentista que Miquel Coll i Alentorn, el pare Batllori manté amb el polític democratacristià alguns pa-

rallellismes: ideal religiós cristià, que el duagué a ingressar als dinou anys a la Companyia de Jesús, esperit liberal i ferma identitat catalana, malgrat les vicissituds polítiques, que l'han portat a un allunyament físic de Catalunya durant llargs períodes de la seva vida. Al costat de la intensitat i rigor del seu treball intel·lectual –recollit en una *Obra completa*, de la qual fins ara han sortit publicats tretze dels dinou volums programats–, cal posar-hi, igual que Coll i Alentorn, una fecunda tasca de mestratge desenvolupada al col·legi de Monti-Sion de Mallorca, a la Pontificia Universitat Gregoriana de Roma i a les nombroses universitats i centres científics on ha impartit conferències, seminaris i ponències. Universalista en els seus contactes culturals i humans –que l'han portat a relacionar-se des de figures com ara Benedetto Croce fins a les més joves fornades d'historiadors catalans, passant per Fernand Braudel, Jaume Vicens Vives, Américo Castro i tants d'altres mestres-historiadors–, la projecció internacional de la historiografia i de la cultura catalanes deu molt al pare Batllori.

Hom es pot preguntar, de vegades, per què una cultura com la catalana encara perviu i mostra símptomes de vitalitat tot i la repressió a què en molts períodes ha estat sotmesa, i això enmig de grans potències culturals que compten amb una forta institucionalització i amb el suport d'unes estructures polítiques estatals. Potser una de les claus per explicar-ho és el treball i el mestratge de personalitats com Miquel Coll i Alentorn i el pare Miquel Batllori, que, al costat d'altres com ara Ferran Soldevila, Jaume Vicens Vives, J. Rubió i Balaguer..., ha afegit a la seva alçada intel·lectual un compromís cívic i nacional català que ha fet possible mantenir, fins i tot en moments d'extrema adversitat, uns fils de continuïtat.

ELS LLIBRES MÉS VENUTS

Del 14 al 20 de desembre. Amb la col·laboració del Gremi de Llibreters i de les llibreries Àncora y Delfin, FNAC, Documenta, Proa-Espais, Bosch, Crisol, Ona i Laie, Llibreria 22, Catalonia, Les Voltes, La Rambla, Casa del Llibre, Robafaves i Tres i Quatre.

FICCIÓ

L'últim llibre de Sergi Pàmies
Sergi Pàmies. Quaderns Crema

Cambres d'acer inoxidable
Ferran Torrent. Columna

Jaume el conqueridor
Albert Salvadó. Columna

Adreça desconeguda
Kressmann Taylor. La Magrana / RBA

L'herència d'Eszter
Sándor Márai. Empúries / Salamandra

L'últim càtar
Lluís Racionero. Columna

Albert Salvadó

NO FICCIÓ

Verbàlia
Màrius Serra. Empúries

37 de franquisme a Catalunya
Francesc Cabana. Pòrtic

CAT. Un anglès viatja per Catalunya...
Matthew Tree. Columna

Sobre el nacionalisme
Isabel-Clara Simó. Columna

M. Aurèlia Capmany. L'Època...
Agustí Pons. Columna

Menjar per quatre pessetes
M. Sen i J. Vinyoli. Planeta

Agustí Pons